

Terrorismeonderzoek steeds serieuzer

Wilfred Simons

Leiden * De kwaliteit van het onderzoek naar terrorisme en politiek gemotiveerd geweld wordt beter. Dat concludeert de Leidse universiteit docent Bart Schuurman, na het doornemen van 3442 wetenschappelijke onderzoeken naar terreur. Hij deed dit werk samen met stagiaires en student-assistenten, maar er ging ook veel privétijd in zitten.

Onderzoek naar terrorisme heeft als manco dat onderzoekers veel gebruik maakten van 'secundaire' literatuur: krantenartikelen of andere wetenschappelijke publicaties. Ook werken veel terrorisme-onderzoekers alleen en is het een soort nevenactiviteit van onderzoekers die eigenlijk deskundig zijn op andere terreinen: hun bijdrage blijft vaak beperkt tot één artikel. Dat is sinds 2007 aan het verande-

ren, stelt Schuurman. Onderzoekers werken steeds vaker met interviews van gedetailleerde terroristen, putten uit politierapporten en doen aan participerend onderzoek bij salafistische organisaties. Hun onderzoek is gedetailleerder, nauwkeuriger en betrouwbaarder, vindt hij. Wel zijn er nog steeds veel 'eendagsvliegen' die slechts één keer een onderzoek doen en die zich niet 'in het onderwerp vastbijten'.

Aanslag op Bataclan, 2015. FOTO AP

Vissen voor stemmen

Vandaag kunnen we stemmen, en niet alleen voor de gemeenteraad, ook voor de sleepwet of juist daartegen natuurlijk. Middels een referendum mogen we laten horen wat we vinden van de vernieuwde Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv). Hierbij kan een zogenaamd sleepnet ingezet worden, waarmee niet alleen verdachte burgers, maar een hele wijk online afgetapt mag worden. Aangezien een sleepnet bekend staat om zijn onbedoelde bijvangst, kreeg de wet die bijnaam 'sleepwet'. De regerende partijen, die de term te negatief vinden klinken, gebruiken liever de afkorting Wiv, en in *Trouw* probeerde een bestuurskundige het sleepnet taalkundig nog om te buigen tot een positiever klinkende 'vang-net-wet'. Maar het kwaad was al geschied en de term sleepwet bleef. Misschien wel terecht, want volgens Amnesty International brengt het de onafhankelijke journalistiek in gevaar en wordt er gevreesd voor de schending van mensenrechten en het medisch beroepsgeheim. De wet heeft grote impact. Zo heeft dat echte sleepnet ook grote impact, of beter gezegd: een sleepnet heeft impact op grootte. Want grote vissen zijn de klos, maar kleine vissen glipten door de mazen van het net. Oftewel: als vis heb je niet echt haast met groot worden. Beter blijf je klein en plant je je snel voort. Je kunt immers elk moment

opgevist worden, het sleepnet is onverbiddelijk. Kleine vissen overleven en geven hun kleinevissengenen door aan hun nageslacht. Het is een groot evolutie-experiment, waarin je na enkele decennia al een ander maatte vis hebt. Zelfs in onze eigen Noordzee zien we dit gebeuren. Neem de schol bijvoorbeeld, vijftig jaar geleden was een vrouwjesschol nog 35 cm, nu is de vis al zeker vijf centimeter kleiner. In het grote visserij-experiment zien we evolutie voor onze ogen gebeuren. Plots zien we nog een overeenkomst met de sleepwet. Niet alleen de beoogde vis en zijn bijvangst zitten in het net, het heeft ook effect op de vissen buiten het net. Want als het zomaar kan gebeuren dat je onder de tap staat, zeg je dan nog wel alles wat je denkt?

Voor onze verandering zijn we niet aangewezen op evolutie. Wij hebben het lot zelf in de hand, want vandaag mogen we stemmen. Wij hebben geen 50 jaar nodig: aan het eind van de dag al zien we verschillen en zijn bepaalde partijen groter en andere kleiner. En dan het referendum; vist de AIVD straks slepend of toch achter het net?

Jong geleerd

Auke-Florian Hiemstra studeert biologie in Leiden en onderzoekt inktvissen en koralen. Hij werkt bij Naturalis en zijn studentenkamer is net een museum - maar Naturalis is niet zijn studentenkamer. Ook is hij dierenexpert in het tv-programma Willem Wever.

Subsidie voor bilharzia-sneltest

Wilfred Simons

Leiden * Een consortium van onderzoekers van het LUMC krijgt drie miljoen euro voor het maken van een sneltest voor bilharzia. Deze tropische ziekte, ook wel riviervierblindheid of schistosomiasis genoemd, ontstaat nadat mensen in contact zijn geweest met parasitaire wormen die in water leven. Als de infectie onbehandeld

blijft, lopen de slachtoffers ernstige schade op aan lever en blaas. Jaarlijks maakt de ziekte 260 miljoen slachtoffers. De urinetest van het LUMC lijkt op een zwangerschapstest. Binnen een half uur is de uitslag beschikbaar. Het subsidiegeld wordt gebruikt om ervoor te zorgen dat de test, die al commercieel wordt geproduceerd, beschikbaar komt in Gabon en Madagaskar.

Heel voorzichtig kwast archeoloog Quentin Bourgeois de aarde af van een aardewerken pot, die in het grafveld bij Epe is gevonden.

De grond rondom de grafheuvels in Epe bevat nog veel geheimen

Magnetometer helpt de archeoloog

Anouk van der Padt
a.van.der.padt@nolanmediacombinatie.nl

Leiden * De krat met vondsten die de Leidse archeoloog Quentin Bourgeois op zijn bureau tilt, ziet er op het eerste gezicht onogelijk uit. Maar voor hem is het de jackpot. Bourgeois doet onderzoek naar een van de best bewaarde dodenlandenschappen die we hebben. Medewerkers en studenten van Universiteit Leiden, Rijksmuseum van Oudheden en Archeologenbureau Argo doen tot 2020 onderzoek naar de enkelgrafcultuur, gekenmerkt door de grafheuvels op de Veluwe. Fietsers en wandelaars die op de

Veluwe een frisse neus halen, kunnen ze tegenkomen: grafheuvels. Ze stammen uit het derde millennium voor Christus. Vijftig heuvels, die ook nog eens in een rechte lijn van zes kilometer liggen, vallen door hun grootte en hoogte meteen op. In de rest van Europa zijn vergelijkbare grafheuvels gevonden. „De makers van de heuvels kwamen niet onder de Rijn en vestigden zich tot aan de Russische steppe“, legt Bourgeois uit. „Over het algemeen begroeven ze alleen volwassen in de heuvels, maar ze maakten wel een selectie.“ Vaak wordt gedacht dat zulke grafheuvels waren bedoeld voor belangrijke personen, maar Bourgeois heeft daarvoor geen aanwij-

zingen. „We hebben nog geen hiërarchie kunnen ontdekken.“ De 5000 jaar oude heuvels uit Epe zijn gemaakt in een belangrijke periode voor de prehistorische Europeanen. In deze tijd gingen zich onderscheiden van de rest van de wereldbevolking. „We denken dat hier aanzienlijke transformaties zijn gemaakt in onze genetica, ons DNA“, benadrukt Bourgeois. „We vermoeden dat in deze tijd het Proto-Indo-Europees, de voorloper van onze taal, in Europa is geïntroduceerd.“ Deze samenleving omschrijven als „primitief“ zou verkeerd zijn, als het aan Bourgeois ligt. „Mannen en vrouwen werden gespiegeld begraven, maar sommige mannen

Getal van de week

884

euro voor vluchtelingstudenten

35,36 procent van de studenten Geesteswetenschappen vulde dit jaar de Nationale Studentenenquête in. De faculteit doneerde voor elk procent ingevulde enquêtes 25 euro aan het UAF. Het totaal kwam uit op 884 euro.

Collegereeks ACPA over oude muziek

Leiden * De Academie der Kunsten ACPA geeft komend collegejaar een serie van zes lezingen over de ontwikkeling van 'vroeged muziek', in combinatie met de Organisatie Oude Muziek in Utrecht. Voor studerende is de serie gratis toegankelijk op vertoov van een collegekaart, aan niet-studenten worden kosten berekend. <https://tinyurl.com/ygtrmh7pa>

Athena's Angel naar top van de KNAW

Leiden * Hoogleraar Griekse taal- en letterkunde Ineke Sluiter (59) is per 1 juni benoemd tot vicepresident van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW). Ze volgt daarmee natuurkundige Wim van Saarloos op, die vanaf die datum twee jaar president is. Sluiter is een van de 'Athena's Angels', vier hoogleraren die opkomen voor vrouwen in de wetenschap.

Praten helpt bij herstel na hartinfarct

Wilfred Simons

Leiden * In alle opzichten, zegt hoogleraar cardiologie Martin Schalij van het Hart Long Centrum Leiden, is een hartinfarct een heftige, ingrijpende gebeurtenis. „De patiënt gaat per ambulance met loeiende sirenes naar het ziekenhuis, ligt binnen een uur op de behandelafel, ziet zes dokters in twee dagen, krijgt een echo, wordt gedotterd, krijgt vijf pillen en instructie over het gebruik. Zo moet het ook, want zo optimaliseren we de overlevingskans. Maar na twee dagen, als de patiënt weer thuis op de bank zit, komt de klap. 'Wat, denkt hij, 'is mij precies overkomen?'”

De landelijke patiëntenvereniging Harteraad vertegenwoordigt meer dan een miljoen mensen met een hart- en vaatandoening. Volgens vrijwilliger Willem van der Ark hebben zij vooral in het eerste jaar nadat hun kwaal is ontstaan, veel vragen. „Ze zijn het vertrouwen in hun lichaam kwijt“, zegt hij. „Ze weten niet wat ze nog kunnen.“ Schalij voegt daaraan toe dat zijn patiënten medisch advies niet altijd even goed begrijpen. „Als ik na onderzoek tegen de patiënt zeg: 'Het ziet er best goed uit', wat is dan 'best goed'?' Tijd voor extra uitleg is er meestal niet, want artsen hebben een strak tijdschema.

Inloop

Het LUMC en de Harteraad houden enkele keren per jaar een 'hart- en vaatcafé' in Corpus in Oegstgeest. Met ingang van april beginnen komt daar een 'hart- en vaatloop' bij. Patiënten kunnen daar met elkaar, en met ervaringsdeskundigen zoals Leiderdorper Van der Ark, praten over wat hen is overkomen. Dit jaar zijn er zes 'inlopen'; op woensdag 4 april, 2 mei en 6 juni, en na de zomervakantie op woensdag 5 september, 7 november en 5 december. Fysiek zijn de meeste hart- en vaatpatiënten na een hartinfarct

FOTO TACO VAN DER EB

gebruikt voor de beter verstopte graven en niet voor de bekende, opvallende grafheuvels. Bij de zichtbare heuvels worden magnetometers alleen gebruikt om bijzondere voorwerpen te vinden. Bourgeois heeft een hele wensenlijst, maar wat hij als liefste nog uit het onderzoek wil halen, is zelf een nieuw enkelgraf vinden, een van de kleinere en oudste grafmonumenten die gemaakt zijn. „Het grafmateriaal dat wij hier op kantoor hebben, is 2000 jaar jonger dan die oudste graven.“ Niettemin is hij onder de indruk van de vondsten. „De zorg en de toewijding die de nabestaanden in de graven moeten hebben gestoken, is duidelijk zichtbaar.“

Willem van der Ark, Martin Schalij en woordvoerder Anne van der Velde. FOTO LD